

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry.

LAUSUNTO

c/o Soipuntie 95

26.8.2024

73410 Pieksänkoski

kotiseutu.pohjoissavo(at)gmail.com

Pohjois-Savon liitto

kirjaamo(at)pohjois-savo.fi

Viiite: Lausuntopyyntö 25.6.2024

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma sekä sitä koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry toimii Suomen Kotiseutuliiton aluejärjestönä Pohjois-Savon maakunnassa. Liittoomme kuuluu 45 jäsentä eri puolilla Pohjois-Savoa. Kiitämme mahdollisuudesta lausua näkemyksiämme maakuntasuunnitelmaan ja -ohjelmaan.

Maakuntaohjelmassa tarkastellaan demografista murrosta, väestön ikääntymistä ja muuttovirtojen kääntämistä myönteiseen suuntaan. Tarkastelussa korostuu elinkeinoelämän, teknologian ja palveluiden näkökulma kansalaisyhteiskunnan jäädessä katveeseen. Rakennettava infra, työpaikkojen luominen ja digitaalisuuden hyödyntäminen ovat usein kehittämisen kärkiasioita ja tärkeitä elinvoimaisuuden kannalta. Erityisen tärkeää on huolehtia myös hyvinvoinnista ja huomioida kulttuuri osana hyvinvointia. Ihmisten tiedetään arvostavan aiempaa enemmän vapaa-aikaa, sosiaalisia suhteita ja merkityksellistä tekemistä.

Erityisen tärkeä joukko on aikuistuvat nuoret, jotka usein haluavat pois omalta kotiseudultaan suurempiin kasvukeskuksiin. Jos haluamme nuorten ja perheiden asettuvan asumaan Pohjois-Savoon, meidän tulee tehdä työtä yhteisen tulevaisuuden eteen. Omaan kotiseutuun kiinnittyminen ja kotiseuturakkaus syntyy yhteisistä kokemuksista ja yhteisestä tekemisestä. Kotiseutu koetaan merkitykselliseksi, jos nuoret kokee tulleen nähdyksi ja kuulluksi omalla kotiseudullaan. Maakuntaohjelman pitää luoda uskoa tulevaisuuteen ja nähdä kasvavien nuorten tarpeet tärkeänä osana yhteistä maakuntasuunnittelua.

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto haluaa tukea toiminnallaan pohjoissavolaista kulttuuria ja kulttuuriperinnön säilyttämistä ja huolehtia kulttuuriperinnön jatkuvuudesta alueellamme asuvien, täällä työtä tekevien ja täällä matkailevien ihmisten hyväksi. Maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tulisi tuoda selkeämmin esille niitä tekijöitä, jotka saavat ihmiset kiinnittymään elämään täällä Pohjois-Savossa. Monimuotoista osallisuutta tukemalla luodaan paikalliskulttuuria, joka herättää tunteen yhteydestä muihin, kokemuksen omasta merkityksellisyydestä ja mielekkästä elämästä sekä tietoisuuden mahdollisuudesta osallistua ja saada aikaan muutoksia.

Haluamme nostaa keskeiseksi teemaksi kohtaamisen, osallistumisen ja yhteisyyden, jotka näemme merkittäviksi seikoiksi myös taloudellisen elinvoiman mahdollistajina mm. matkailuelinkeinolle ja alueellamme toimiville yrityksille. Kohtaaminen, keskusteleminen ja kuunteleminen ovat savolaisuuden ihmisyyden ja elinvoiman ydintä ja tärkeä osa yhteistä hyvinvointiamme. Kaikille ihmisille on tarjottava todellisia mahdollisuuksia osallistumiseen, kuulluksi tulemiseen ja omaan elinympäristöönsä vaikuttamiseen. Kohtaamiselle ja kokoontumiselle tulee löytyä tiloja myös liitoskuntien alueella. Kylä- ja seurantaloiden ja koulurakennusten merkitys ja asema tulee huomioida osana pohjoissavolaista maakuntasuunnitelmaa ja -ohjelmaa. Maakuntaliiton ohjelmassa tulisi näkyä voimakkaammin kohtaamisen ja kokoontumisen kulttuuri tässä yhtiöyksilöityneessä yhteiskunnassa.

Elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa sosiaalista kestävyyttä ja toimivaa demokratiaa. Kotiseututyö on kaikille avointa asukastoimintaa ja vaikuttamista. Vahva kotiseutusuhde, tunne kuulumisesta paikkaan ja yhteisöön sekä sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä hyvinvoinnin ja tasa-arvoisen yhteiskunnan kannalta. Kansainvälistymisen ja kuntaliitosten myötä paikalliset identiteetit ja vahvuudet eivät häviä vaan ovat tärkeitä tuettavia taloudellisesti ja toiminnallisesti sekä kasvukeskuksissa että maaseutukylissä.

Kotiseututyö sen erilaisissa muodoissaan on nähtävä tuottavana panostuksena myös taloudellisessa mielessä, sillä hyvinvoiva yhteisö on elinvoiman lähde kaikelle toiminnalle sekä alueellisesti että kansallisesti. Sosiaalinen kestävyys mahdollistaa hyvän arjen ja merkityksellisen elämän kaikenikäisille yhteisön jäsenille sukupolvelta toiselle.

Tulevaisuustalo Sitra on tutkinut kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutuksia eri näkökulmista. (<https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-terveysvaikutuksiin/>) Taiteisiin, kulttuuriin ja yhteisöllisyyteen panostamalla voidaan lisätä hyvinvointia ja rakentaa niin pienistä kylistä kuin kaupungeistakin vetovoimakeskuksia, joita Pohjois-Savo tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa.

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, miten kohtelemme kulttuuriympäristöämme ja millaiset lähtötiedot kulttuurisesti merkittävistä kohteista päättäjillä on hallussaan kaavoituspäätöksiä tehdessään. Kulttuuri- ja rakennusperinnöstä ja elävästä kulttuuriperinnöstä huolehtiminen vaikuttaa suuresti alueen omaleimaisuuteen ja arvostukseen. Onko museoista huolehtiminen selkeästi ja vahvasti minkään julkisen tahon asialistalla vai onko se vain kotiseututyötä tekevien vapaaehtoisuuden ja aktiivisuuden varassa? Miten museoiden ja paikallisten kokoontumispaikkojen mm. seurantaloiden rahoitus näkyy maakuntasuunnitelmassa ja -ohjelmassa?

Maakuntasuunnitelmaa ja -ohjelmaa laadittaessa ja toteutettaessa tulee lisätä yhteistyötä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Voimavarat tulee yhdistää, ja kuntien ja kaupunkien tulee lisätä myös resurssitasolla yhteistyötä kotiseututyötä tekevien yhdistysten kanssa. Yhteistyö ja yhteiset kulttuuriin suunnatut resurssit lisäävät kaikkien pohjoissavolaisten asukkaiden hyvinvointia ja toimivat parhaana markkinointikeinona myös tänne muuttota suunnitteleville.

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry:n hallituksen puolesta

Helena Liukkunen

puheenjohtaja